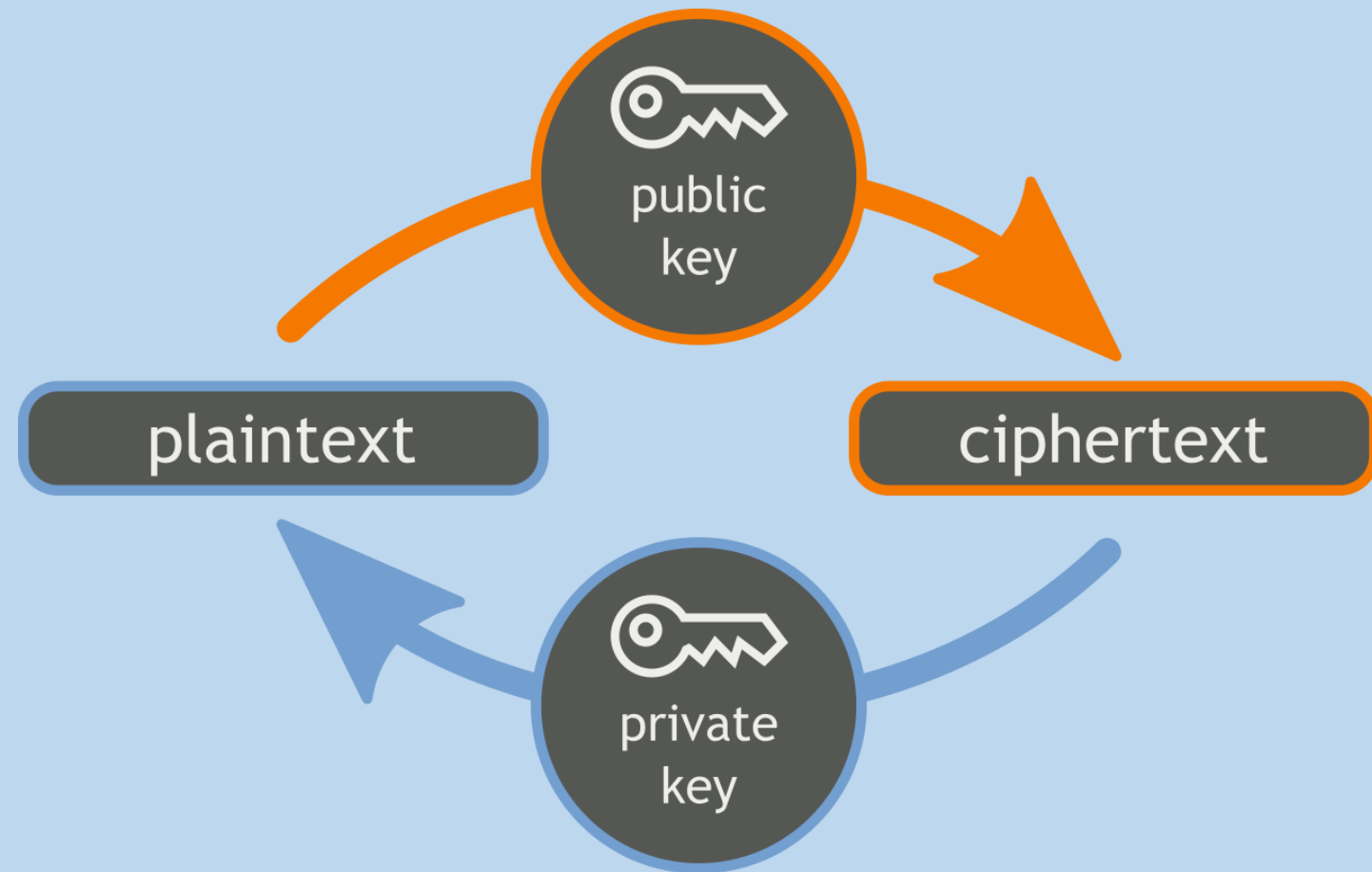

Асиметричні криптосистеми

План

1. Алгоритм RSA

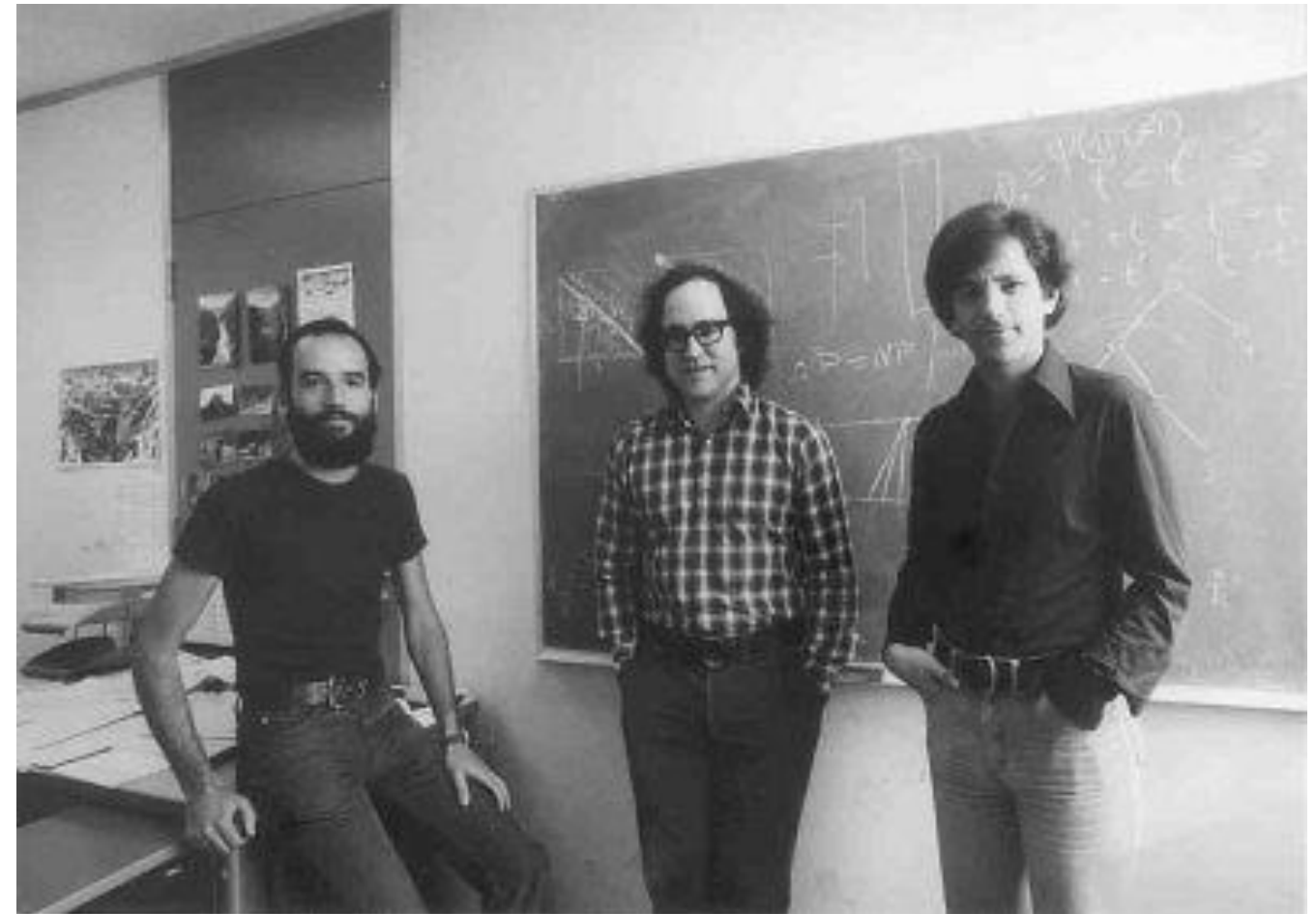
2. Алгоритм Ель-Гамала

3. Алгоритм обміну ключами Діффі-Хелмана

1. Алгоритм RSA

Автори криптоалгоритму RSA (Rivest-Shamir-Adleman) –
Рон Рівест, Аді Шамір і
Леонард Едлман (1977 рік)

Безпека RSA заснована на складності розкладання на **множинки** великих чисел

Аді
Шамір

Рон
Рівест

Леонард
Едлман

1. Алгоритм RSA

Математична база

Ця система базується на таких двох фактах із теорії чисел:

- ✓ задача **перевірки числа на простоту** є порівняно **легкою**;
- ✓ задача **розкладання на множники чисел** вигляду $n = p \cdot q$ є **складною**, якщо ми знаємо тільки n , а p і q – великі прості числа (задача факторизації).

1. Алгоритм RSA

Генерація ключів

1. Вибираються два великих випадкових **простих** числа p і q
2. Обчислюється модуль системи – **добуток**: $n = p \cdot q$
3. Обчислюється **функція Ейлера**: $\varphi(n) = \varphi(pq) = (p - 1)(q - 1)$
4. Випадковим чином вибирається число e (ключ шифрування), таке що $1 < e < \varphi(n)$ та **взаємно просте** з $\varphi(n)$
5. За допомогою **розширеного алгоритму Евкліда** знаходиться число d (ключ дешифрування), таке що $ed \equiv 1 \pmod{\varphi(n)}$
6. (e, n) публікується у якості **відкритого ключа**
7. (d, n) виконує роль **закритого ключа** і тримається таємниці

1. Алгоритм RSA

Шифрування:

повідомлення m
розбивається на цифрові
блоки, менші n ;
кожен блок повідомлення m_i
зашифровують за формулою:

$$c_i = m_i^e \bmod n$$

Дешифрування:

для кожного зашифрованого
блоку c_i обчислюють:

$$m_i = c_i^d \bmod n$$

1. Алгоритм RSA

Приклад 1.1 (генерація ключів):

Дано: повідомлення **КНИГА**, що складається із символів українського алфавіту та представляється як послідовність цілих чисел

$$M = 14\ 17\ 10\ 3\ 0$$

1. Оберемо $p = 3$ і $q = 11$, тоді $n = p \cdot q = 3 \cdot 11 = 33$.
2. Обчислимо $\varphi(33) = 2 \cdot 10 = 20$.
3. Виберемо (випадково) $e = 3$ та перевіримо виконання умов:
 $1 < 3 < \varphi(n)$, $\text{НСД}(3, 20) = 1$.
4. Визначимо d – ключ дешифрування з рівняння $3d \equiv 1 \pmod{20}$.
Для розв'язання рівняння використаємо розширений алгоритм Евкліда (див. вказівки до Лабб) та знайдемо $d = 7$.

1. Алгоритм RSA

Приклад 1.2 (шифрування):

Отже відкритий ключ $e = 3$, закритий ключ $d = 7$.

Зашифруємо повідомлення $M = 14\ 17\ 10\ 3\ 0$, що складається із п'яти блоків m_i та отримаємо шифротекст $C = 5\ 29\ 10\ 27\ 0$

$$c_1 = 14^3 \bmod 33 = ((14^2 \bmod 33) \cdot (14^1 \bmod 33)) \bmod 33 = (31 \cdot 14) \bmod 33 = 434 \bmod 33 = 5;$$

$$c_2 = 17^3 \bmod 33 = ((17^2 \bmod 33) \cdot (17^1 \bmod 33)) \bmod 33 = (25 \cdot 17) \bmod 33 = 425 \bmod 33 = 29;$$

$$c_3 = 10^3 \bmod 33 = 1000 \bmod 33 = 10;$$

$$c_4 = 3^3 \bmod 33 = 27 \bmod 33 = 27;$$

$$c_5 = 0^3 \bmod 33 = 0 \bmod 33 = 0.$$

3. Алгоритм RSA

Приклад 1.3 (дешифрування):

Для дешифрування потрібно також виконати піднесення до степеню, використовуючи ключ дешифрування 7.

Відкритий текст: $M = 14\ 17\ 10\ 3\ 0 \Rightarrow$ КНИГА

$$m_1 = 5^7 \bmod 33 = ((5^4 \bmod 33) \cdot (5^3 \bmod 33)) \bmod 33 = (31 \cdot 26) \bmod 33 = 806 \bmod 33 = 14;$$

$$\begin{aligned} m_2 &= 29^7 \bmod 33 = ((29^4 \bmod 33) \cdot (29^3 \bmod 33)) \bmod 33 = \\ &= (((29^2))^2 \bmod 33) \cdot (29^2 \bmod 33) \cdot (29 \bmod 33) \bmod 33 = (25 \cdot 16 \cdot 29) \bmod 33 = 11600 \bmod 33 = 17; \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} m_3 &= 10^7 \bmod 33 = ((10^4 \bmod 33) \cdot (10^3 \bmod 33)) \bmod 33 = \\ &= (((10^2))^2 \bmod 33) \cdot (10^2 \bmod 33) \cdot (10 \bmod 33) \bmod 33 = (1 \cdot 1 \cdot 10) \bmod 33 = 10 \bmod 33 = 10; \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} m_4 &= 27^7 \bmod 33 = ((27^4 \bmod 33) \cdot (27^3 \bmod 33)) \bmod 33 = \\ &= (((27^2))^2 \bmod 33) \cdot (27^2 \bmod 33) \cdot (27 \bmod 33) \bmod 33 = (9 \cdot 3 \cdot 27) \bmod 33 = 729 \bmod 33 = 3; \end{aligned}$$

$$m_5 = 0^7 \bmod 33 = 0 \bmod 33 = 0.$$

3. Алгоритм RSA

Приклад 1.4:

p

12131072439211271897323671531612440428472427633701410925634549312301964
37304208561932419736532241686654101705736136521417171171379797429933487
1062829803541

q

12027524255478748885956220793734512128733387803682075433653899983955179
85098879789986914690080913161115334681705083209602216014636634639181247
0987105415233

n

14590676800758332323018693934907063529240187237535716439958187101987343
87990053589383695714026701498021218180862924674228281570229220767469065
43401224889672472407926969987100581290103199317858753663710862357656510
507883714297115637342788911463535102712032765166518411726859837988672111
837205085526346618740053

3. Алгоритм RSA

Приклад 1.4:

e - the public key

65537 has a gcd of 1 with $\phi(n)$, so lets use it as the public key. To calculate the private key, use extended euclidean algorithm to find the multiplicative inverse with respect to $\phi(n)$.

d - the private key

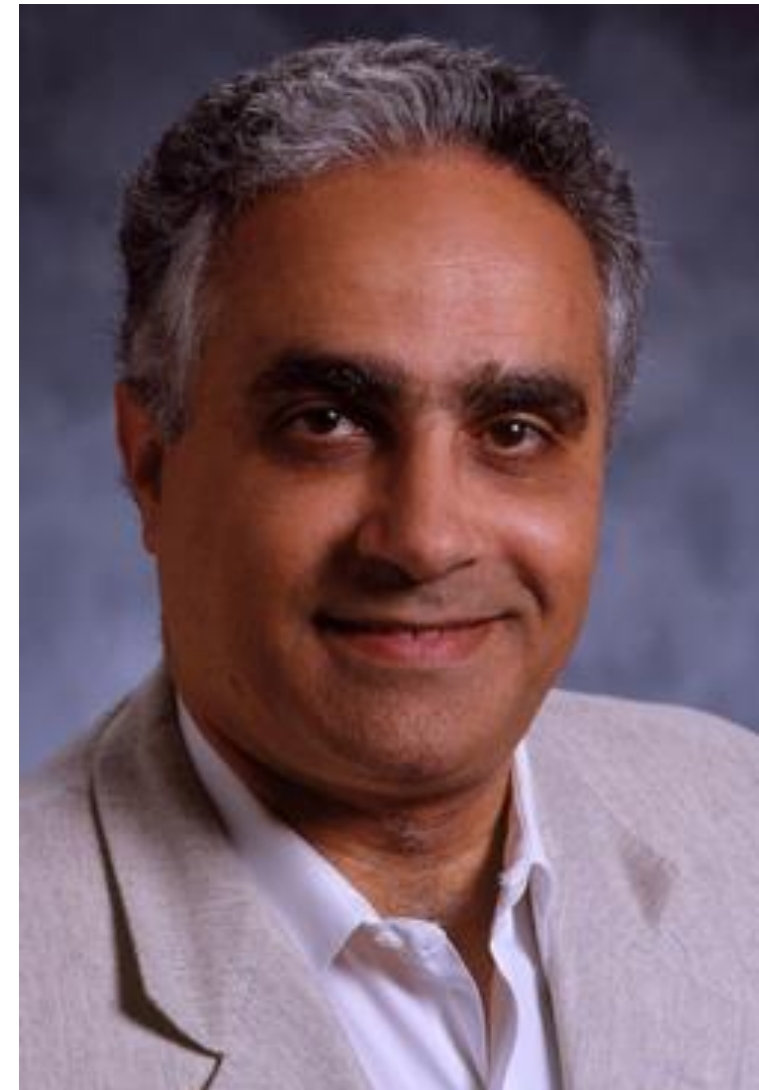
```
89489425009274444368228545921773093919669586065884257445497854456487674
83962981839093494197326287961679797060891728367987549933157416111385408
88132754881105882471930775825272784379065040156806234235500672400424666
65654232383502922215493623289472138866445818789127946123407807725702626
644091036502372545139713
```

2. Алгоритм Ель-Гамаля

Автор – американський вчений
єгипетського походження

Тахер Ель-Гамаль
(1985 рік)

Безпека алгоритму заснована на
складності **обчислення дискретних
логарифмів у скінченному полі**

Тахер Ель-Гамаль

2. Алгоритм Ель-Гамала

Генерація ключів

1. Генерується **просте випадкове** число p
2. Вибирається **генератор** g , таке що $1 < g < p - 1$ та $g^{p-1} \bmod p = 1$.
3. Вибирається **випадкове число** x , таке що $1 < x < p - 1$
4. **Обчислюється** $y = g^x \bmod p$
5. **Відкритими даними** є p, g, y
6. **Закритим ключем** є x

2. Алгоритм Ель-Гамала

Шифрування:

Повідомлення M шифрується таким чином: вибирається **сесійний ключ** – випадкове число k , таке що $1 < k < p - 1$;

потім обчислюються

$$a = g^k \bmod p$$

$$b = y^k M \bmod p$$

Пара чисел (a, b) є шифротекстом

Дешифрування:

для дешифрування (a, b) обчислюється

$$M = b(a^x)^{-1} \bmod p$$

або

$$\begin{aligned} M &= b(a^x)^{-1} \bmod p = \\ &= b \cdot a^{(p-1-x)} \bmod p \end{aligned}$$

2. Алгоритм Ель-Гамала

Приклад 2.1 (генерація ключів):

1. Нехай $p = 11$, $g = 2$.
2. Виберемо $x = 8$ – випадкове ціле число x таке, що таке що $1 < x < p - 1$.
3. Обчислимо $y = g^x \bmod p = 2^8 \bmod 11 = 3$.
4. Отже, **відкритим даними** є трійка є **11**, **2** та **3**, закритим ключем є число $x = 8$.

2. Алгоритм Ель-Гамала

Приклад 2.2 (шифрування):

Дано: повідомлення $M = 5$.

Вибираємо випадкове ціле число $k = 9$ таке, що $1 < k < p - 1$.

Обчислюємо число

$$\begin{aligned} a &= g^k \bmod p = 2^9 \bmod 11 \\ &= 512 \bmod 11 = 6 \end{aligned}$$

Обчислюємо число

$$\begin{aligned} b &= y^k M \bmod p = 3^9 \cdot 5 \bmod 11 \\ &= 19683 \cdot 5 \bmod 11 = 9 \end{aligned}$$

Пара $(6, 9)$ є шифротекстом.

Приклад 2.3 (дешифрування):

Шифротекст $(6, 9)$, закритий ключ $x = 8$.

Обчислюємо M за формулою:

$$\begin{aligned} M &= b(a^x)^{-1} \bmod p = \\ &= b \cdot a^{(p-1-x)} \bmod p \\ &= 9 \cdot 6^{(11-1-8)} \bmod 11 = 5 \end{aligned}$$

Отримали початкове повідомлення

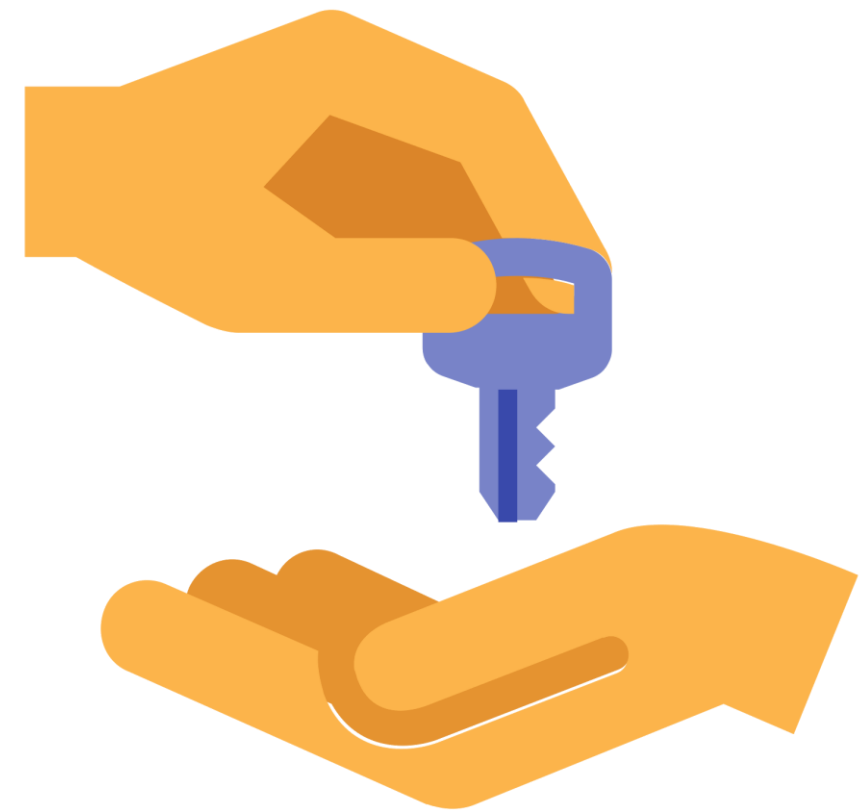
$$M = 5.$$

3. Алгоритм обміну ключами Діффі-Хелмана

Алгоритм обміну ключами Діффі-Хелмана дозволяє двом сторонам отримати **спільний секретний ключ**, використовуючи незахищений від прослуховування, але захищений від модифікації канал зв'язку

Алгоритм заснований на складності обчислень **дискретних логарифмів**

3. Алгоритм обміну ключами Діффі-Хелмана

Алгоритм Діффі-Хелмана

1. Абоненти А і В спільно обирають просте число p і ціле число g , що є первісним коренем p .

2. Користувач А вибирає випадкове ціле число $x < p$, обчислює $x_A = g^x \bmod p$ та відправляє його користувачеві В.

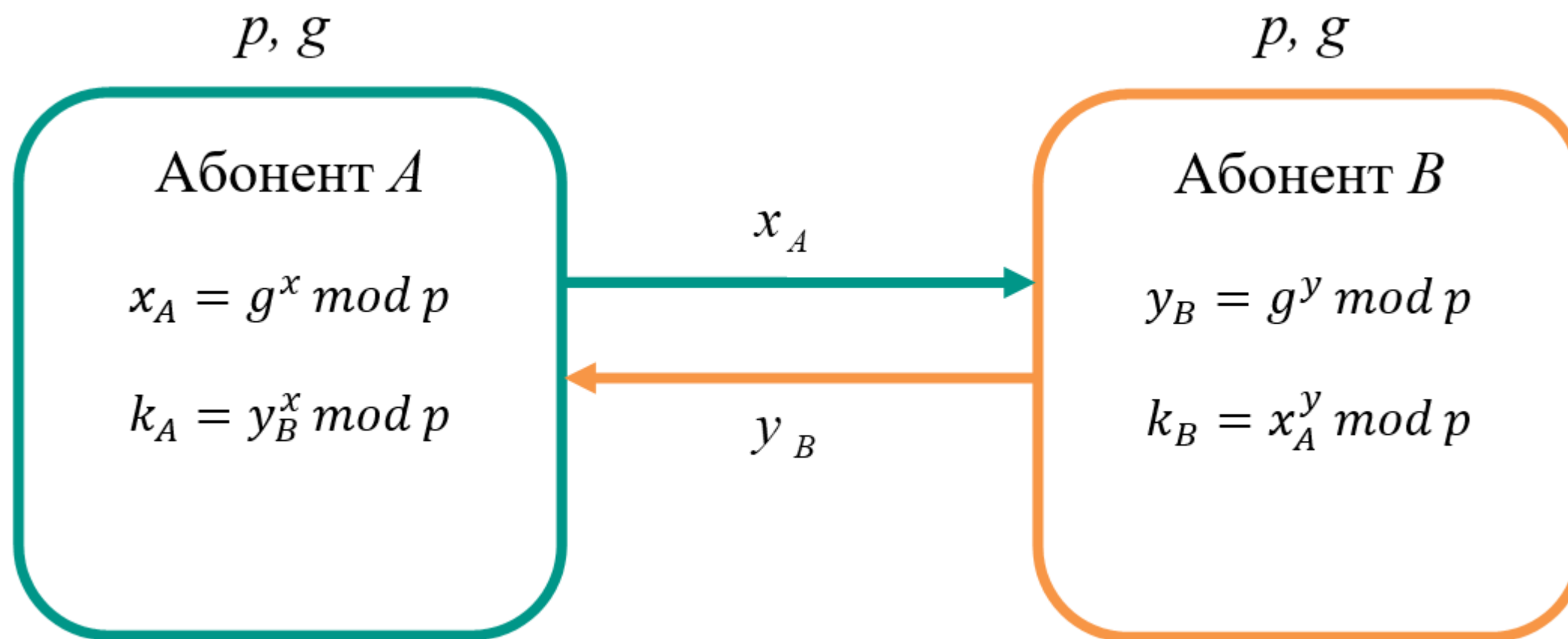
3. Користувач В вибирає випадкове ціле число $y < p$, обчислює $y_B = g^y \bmod p$ та відправляє його користувачеві А.

4. Користувач А обчислює закритий ключ за формулою $k_A = y_B^x \bmod p$.

5. Користувач В обчислює закритий ключ за формулою $k_B = x_A^y \bmod p$.

3. Алгоритм обміну ключами Діффі-Хелмана

Схема обміну ключами Діффі-Хелмана

3. Алгоритм обміну ключами Діффі-Хелмана

Приклад 3.1:

1. $p = 11, g = 2.$

2. $x = 4$, обчислимо $x_A = 2^4 \bmod 11 = 16 \bmod 11 = 5.$

3. $y = 6$, обчислимо $y_B = 2^6 \bmod 11 = 64 \bmod 11 = 9.$

4. $k_A = 9^4 \bmod 11 = (9^2)^2 \bmod 11 = 4^2 \bmod 11 = 16 \bmod 11 = 5.$

5. $k_B = 5^6 \bmod 11 = (5^3)^2 \bmod 11 = 4^2 \bmod 11 = 16 \bmod 11 = 5.$

Секретний ключ, обчислений обома сторонами – 5.